

Frontul Românesc - Vaida -II -

10.febr.'38 -

Frontul Românesc - Vaida -II -.....	1
10.febr.'38 -.....	1
-----	2
Guvern Miron Cristea - I - 10 febr. '38 - 30 mart.'38.....	2
-----	2
1.a) Alex. Vaida -Voevod, <i>Memorii</i> , vol III , <i>Retrospectivă</i> ,[1945] retro 20 febr. ' 38.....	2
▣ Constituția Carol II.....	2
▣ Pedepsa capitală(art. 15).....	3
▣ Împușcarea sub escortă.....	3
▣ Întâietatea elementului românesc (art . 27).....	4
▣ Antecedenta românească a miniștrilor (art. 67).....	4
▣ Guvernarea prin decrete -legi = știrbirea Parlamentului (art. 46).....	5
▣ Atribuțiile și componența Senatului (art.63, 64).....	5
▣ Concluzii Constituția Carol II.....	5
Antilegionară.....	5
Antipartidistă.....	6
1.b) CZCodreanu , către Al.Vaida -Voevod, 22 febr.'38.....	6
▣ Scrisoare către Vaida.....	6
2.)Alex. Vaida -Voevod, <i>Memorii</i> , vol III , <i>Retrospectiva interbelică</i> ,[1945]retro ' 40.....	7
▣ Nae Ionescu.....	7
▣ Concurența Codreanu -Carol II.....	7
3.) Direcția generală a poliției, Secția I-a , <i>Raport</i> , 18 mart.'38, retro '.....	8
▣ Vaida- Maniu.....	8
▣ Vaida -Garda de Fier.....	8
-----	8
Guvern Miron Cristea - II -30 mart.1938 - 31 ian 1939.....	8
-----	8
4) Formarea unui nou guvern / cu schimbări și numiri ulterioare / 30 mart.'38.....	8
▣ Decret-lege nr. 1421 : înființarea Consiliului de Coroană , 30 mart '38.....	8
▣ Decretul 1422 : numirea consilierilor (+ decrete ulterioare de numiri de consilieri).....	9
5.) C.Z.Codreanu, <i>Scrieri, documente</i> .Procesul CZCodreanu, 23-25 mai'38.....	9
▣ Martori citați: printre ei ,figura Al. Vaida și DR Ioanițescu . Absenți !.....	9
6.) Al.Vaida Voevod , <i>Memorii</i> , , retro ' 38.....	9
▣ Inevitabilitatea arestării lui CZCodreanu.....	10
▣ Quasi acordul Călinescu -Codreanu.....	10
▣ Atentatele legionare.....	10
▣ Întlnirea Hitler -Carol.....	10
▣ Acțiunea lui Horia Sima ?!.....	11
▣ Carol - Hitler.....	11
▣ Aranjamentul lui Argetoianu.....	11
▣ Străduințele lui Carol pentru neutralitatea României.....	11
▣ Asasinarea lui Codreanu.....	12
▣ Al.Vaida- președintele FRN.....	12
▣ Regele - Guvernul - consilierii regali.....	12
▣ Nicolae Iorga.....	12
▣ Carol al II-lea.....	14
* Notă --- Armand Călinescu. 6 februarie 1939 :.....	15
-----	15
Guvern Miron Cristea (FRN) - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39.....	15

Armand Călinescu- IV -7 mart - 21 sept.'39.....	15
-----	15
7.) Al.Vaida- Voevod ,președintele Adunării Deputaților- discurs , 7, 9 iun.'39.....	15
▣ Crez: ideea națională și reforma socială.....	16
▣ Eșecul democrației partidiste.....	17
▣ Regele salvator: înțelepciune, curaj , conducere	17
▣ Adeziunea poporului la chemarea regală : defilarea generațiilor.....	17
▣ Guvernul.....	18
▣ Parlamentul.....	18
▣ Apel la uitarea trecutului și solidaritate națională.....	18
▣ Minoritățile.....	19
▣ La treabă , cu ajutorul lui Dumnezeu !.....	19
8.) Al.Vaida Voevod , Memorii , III, / [1945] ,retro'39.....	19
▣ Legea electorală.....	19
▣ Alegerile.....	19
▣ Camera Deputaților.....	20
▣ Deputații.....	20
9.) Grigore Gafencu , expozeu : politica externă a României , 9 iunie'39.....	20
▣ Omagiu lui Al.Vaida -Voevod.....	21
10.) Al.Vaida-Voevod(președ.) / Apel : calitatea discursurilor ! / , 23 iun.'39.....	21
▣ Apel - somație deputaților oratori.....	21

Guvern Miron Cristea - I - 10 febr. '38 - 30 mart.'38

1.a) Alex. Vaida -Voevod, Memorii, vol III , Retrospectivă ,[1945] retro 20 febr. ' 38

/ Constituția Carol II - redactarea / Contribuția Regelui, Micescu ,Vaida, Iorga , ș.a. /
Al.Vaida Voevod / retro '38 (p. 199- 210)

Al.Vaida Voevod / retro '38 (p. 199- 210)

▣ Constituția Carol II

Doc.integral : fișier Vaida II

Constituția din 1923, nu oferea posibilități pentru restabilirea , pe cale legală , a liniștii interne . În vara 1937 , Regele îmi trimisese un anteproiect de Constituție . Nu am putut afla cine a fost autorul. Acest ante-proiect era redactat în articole.

Studiind toate constituțiile - mie accesibile - din diferite țări și compunându-mi din propriile mele experiențe un *aide - memoire* , nu am putut să mă conformez dorinței regale de a face o critică anteproiectului primit . Acesta suferea de multe insuficiențe.

De aceea, m-am văzut silit să redactez eu însămi un anteproiect pe articole , și să schițez totodată principiile de bază ale unei reforme electorale și administrative .

[-----] Regele a discutat cu VVTilea anteproiectele mele, articol de aricol, o după-amiază întregă , după ce le studiasse în prealabil (unele linii cu creion roșu sunt trase de mâna Regelui) . Tilea primise , din partea mea, toate explicațiile și instrucțiunile necesare .Elaboratele mele mi.-au fost restituite , cu sugestia de a face anumite modificări ."

Fiind ocupat între timp ... a dat uitării toată lucrarea ... [-----]
Iată cum a luat ființă Constituția din 27 febr.1938 . Cu ocazia plecării Reginei Maria la Meran, toți miniștrii erau adunați în salonul regal al gării Cotroceni .

Cu acea ocazie , Regele i-ar fi spus că a lucrat cu Istrate Micescu la noua constituție, și că Micescu va trece și pe la el ca să-i cunoască părerea.
De la aceasta a aflat că Regele l-a chemat și i-a cerut să elaboreze Constituția ;
că i-a acordat doar câteva zile pentru asta ;că a discutat articol de articol cu Regele.
Citind proiectul, Vaida și-a dat seama că anteproiectul lui servise spre orientare noului proiect ,
și că prima formă (ce-i fusese trimisă la Olpret) , fusese făcută de Carol.
Pe 19 sau 20 febr., au fost invitați cu toții în sala Tronului : Miron Cristea, **GGMironescu**,
C.Argetoianu, **Iorga**, **Vaida**, **C.Angelescu** , **Călinescu** , g-ralii Văitoianu și I.Antonescu .
Regele le-a spus scopul - elaborarea Constituției , și a început analizarea ei
titlu de titlu și articol de articol (100) .
Raportor la proiect a fost Armd.Călinescu . Secretar - lt.col. Ernest Urdăreanu .
În camera de alături, Istrate Micescu primea textele
și le controla din p.d.v. juridic și stilistic.

Articole antilegionare

Evident , toți și-au dat seama că art. 7 (prevenirea statului legionar) ,
art.8 (sfințirea steagurilor și slujbele ; jurământul , misticismul cu acatist) ,
art.9 (contra sașilor și legionarilor care , cu dublă cetățenie, făceau armată în Germania) ,
erau vădit îndreptate contra legionarilor .
Vaida / 20 febr.'38

▣ **Pedeapsa capitală(art. 15)**

La art. 15 (pedeapsa cu moartea) ,s-a încins o discuție lungă .
-Iorga : cu multă stăruință , a luat poziție contra pedepsei cu moartea, care era :
contra tradiției țării ; nu-și putea imagina un funcționar public ca " gâde" oficial ;
s-ar putea comite abuzuri și ar suferi nevinovați ; nu are rost ca răzbunare
și nu contribuie la împiedicarea crimelor .
- Vaida : " Incontestabil nu se poate dovedi **dacă** pedeapsa cu moartea
este sau nu mijloc de a reduce crimele , prin frica de urmări .
Statistica nu dovedește nimic, fiind prea tânără ca știință , și , raportată la creșterea populației ,
inexactă și labilă , în diferite țări . Atât crimele comise ca afect , cât și cele premeditate ,
care ar cădea sub pedeapsa capitală sunt, în majoritatea lor ,
datorate unor cauze de degenerescență , declanșate printr-un concurs fatal de împrejurări .
Astfel, având la baza lor stări bolnăvicioase ,
societatea nu poate proceda decât cu iertarea creștinească .
"Din punct de vedere bio-politic, această concepție se poate combate cu statistica sanitară,
bugetară , socială . Căci, la tot cazul, e problematic dacă este indicat
ca societatea să sprijine o selecție igienică inversă , contrară intereselor evoluției sale
normale și sarcinilor economice , pe care trebuie să le suporte ,
contribuind astfel la perpetuarea , ba chiar la sporirea indivizilor cu calități antisociale .
Poate reducerea numărului acestora ar corespunde mai mult considerațiilor eugenetice .
"În privința timorării criminalilor , prin perspectiva pedepsei cu moartea - vechiul litigiu pro și
contra - chiar în timpul din urmă s-a oferit ocazia să se poată discerne . "
Dă ex. Budapestei care , prin aplicarea pedepsei capitale, a micșorat evident
numărul cazurilor de gangsterism bancar .
Dă ex. asasinatelor comise în Transilvania de nord (o fam.ungurească ,
o alta evreească , ciopărțite cu securea) , pentru care , criminalii bestiali
(țigani corturari) au fost pedepsiți cf legilor noastre " *umanitariste* ",
fiind întreținuți în penitenciare , existând posibilitatea ca ei să iasă cândva
din închisoare , fie să lase descendenți cu însușiri antisociale moștenite ,
pe care le vor practica în detrimentul generațiilor viitoare .
Vaida/ 20 febr.'38

▣ **Împușcarea sub escortă**

[LD : deși nu o spune, este evident că aici Vaida dezaprobă , în fond,
felul cum a fost lichidați CZCodreanu și grupul legionar .

În felul acesta am o "mostră" de explicație / motivație juridică pentru asasinatele comise de autoritățile de Stat]

"Totuși , societatea noastră atât de miloasă - susținătoare a tradiției contra pedepsei cu moartea - aprobă abuzul , care e tot o tradiție , de a împușca sub escortă pe cutare acuzat , pe când este dus la locul faptei , pentru a reconstitui tristul și idiotul teatru al crimei .Ca ministru de Interne , zadarnic protestam contra acestei metode ilegale , monstruoase, înstăpănită într-o țară cu tradiția sentimentală împotriva pedepsei capitale. Cei din jurul meu , îmi reproșau că prea regret pierderea unui bandit . Zădarnic stăruiam că legiferarea pedepsei cu moartea e de preferat uciderii " sub escortă" , comisă evident de jandarmi , din ordinul - prin semne - al magistratului ori al procurorului .

Era doar atât de absurd că excortatul , legat în lanțuri , ar fi încercat să fugă ori ar fi atacat pe jandarmi , ba că la cutare punct de cărare , complici ai criminalului - care știau că vor trece pe acolo - ar fi tras din ambuscadă cu cartușe de jandarmi , contra acestora . Continuarea acestor practici e o rușine pentru Statul nostru .

Eu prefer pedeapsa cu moartea , cum este aplicată în toate statele apusene, în Franța, în Germania, Anglita, până și în democratica Americă . "

"S-a încins apoi o discuție destul de animată . Iorga era evident supărat pe mine , cum a manifestat sub câteva observații.Patriarhul a declarat că el vede necesitatea, însă, ca preot , nu poate fi pentru pedeapsa cu moartea de aceea se abține de la discuție. Mai viu a participat Regele la discuție. În fine, s-a căzut de acord, la propunerea Regelui, ca să se amâne redactarea , până la sfârșitul discuției.

Atunci s-a formulat că , " de la caz la caz " , Consiliul de Miniștri va avea să hotărască asupra pedepsei cu moartea . (Până la sfârșit , redactarea a mai suferit o modificare. Presupun că Regele și Micescu au voit să-i mulțumească și pe Iorga și pe Cristea)
Vaida / 20 febr.'38

▣ **Întâietatea elementului românesc (art . 27)**

▣ **Antecedenta românească a miniștrilor (art. 67)**

" Împreună cu Cristea , am susținut pe scurt necesitatea accentuării primătatului elementului românesc . Iorga , aproape a sărit atunci de pe scaun , declarând că , prin aceasta , ne-am atrage critica și ostilitatea statelor apusene și a întregii străinătăți. Dânsul, la nici un caz , nu și-ar putea da asentimentul . Cum susceptibilitățile și toanele lui Iorga erau de neprevăzut și incalculabile, Regele, Cristea și cu mine am început să facem propuneri de formulare a ideii . După ce acest exercițiu de împlânzire , cu așchii de cuvinte , a durat un sfert - până la jumătate de ceas , Iorga zise și el ceva asemănător , cu textele propuse de noi .

Atunci am exclamat :

- Excelent .Vă rog , cum ați zis ?

Atunci Iorga, mulțumit că l se recunoaște paternitatea redactării , repetă , iar Regele , după ce o suci și o întoarse câtva timp , se opri :

<Ținându-se seama de caracterul majoritar și creator de stat al națiunii române...>

Așa ați spus, nu, dle profesor?

- Iorga : Cam așa .

- Cristea : Excelent

- Eu : Perfect !

Astfel am rămas cu toții împăcați cu articolul 27 . [-----]

" La art. 67 , mi-am permis să consider exagerată condiția de a avea 3 generații de antecesorii români, spre a putea fi cineva ministru .

Pot obveni cazuri când - ridicându-se individualități vrednice de postul de ministru - nu ar putea face dovada ireproșabilă , genealogică și documentară , cu acte matricolare , nici a cetățeniei nici a etnicității.

Regele , însă , nu a cedat .Am rămas singur cu părerea mea și nu am mai insistat

Vaida / 20 febr.'38

▣ **Guvernarea prin decrete -legi = știrbirea Parlamentului (art. 46)**

[LD : Uneori am impresia că , abia la redactarea Constituției , politicienii începeau să realizeze lovitură ce o dăduseră sistemului democratic de guvernare .

În orice caz , că parlamentarismul fusese serios lovit.]

" Aliniatul 6 din art. 46 a trecut , fără ca să fi observat cineva ce interpretare putea să i se dea. *Nostra culpa et eo ipso mea maxima culpa* [*vina noastră , și , prin urmare , o mare vină a mea*] pentru că ascundea guvernarea regală , prin decrete -legi .

(în intervalul dintre sesiuni, Regele era autorizat să emită în orice privință decrete cu putere de lege , care urmau să fie supuse spre ratificare parlamentului)

" Miniștrii < *democrați* > - sârmanul **Petre Andrei** și **Victor Iamandi** , au fost primii care au abuzat de decrete -legi . Își ușurau legiferarea și guvernarea.

În timpul dintre sesiuni elaborau decrete -legi . Regele le semna .

Adunările legiuitoare trebuiau să le ratifice , fără dezbateri în comisii și în plen .

" Avea regele ce avea contra < *prea multei vorbării parlamentare* >

Zădarnic căutam să-l conving că, de aceea e Parlament, ca să se vorbească .

Și grăunțele se aleg din pleava în care s-au copt .

Ca președinte al *Camerei* , am ispășit scăparea din vedere a art. 46, referitoare la decrete -legi . Însă : abuz pentru abuz , admiteam ba [chiar] încurajam discutarea și criticarea acelor decrete -legi . Dispoziția nu era rea , în sine, dar trebuia să fie admisă numai pentru anumite cazuri de forță majoră . Altfel amenința să devină un izvor nesecat de obișnuire a miniștrilor să guverneze abuziv și arbitrar "

Vaida / 20 febr.'38

▣ **Atribuțiile și componența Senatului (art.63, 64)**

Vaida propusese : 1/ 3 numiți de rege (la propunerea premierului , luată din lista compusă de Curtea de Apel) ;

1/3 aleși prin vot uninominal pe circumscripții ;

1/ 3 aleși pe listele din țară .

Nici eu, nici ceilalți, nu am observat că Regelui îi era rezervat dreptul de a numi

1/ 2 din senatorii de drept . A fost o dispoziție fundamental greșită. "

Vaida / 20 febr.'38

▣ **Concluzii Constituția Carol II**

Discuțiile s-au terminat la ora 1, 30 noaptea , fiind dominate de rege .

Regele i- a invitat la bufet . Micescu lucra încă la redactare .

A doua zi au semnat cu toții , în trei exemplare , noua Constituție .

După aceea , a urmat votarea ei plebiscitară , la 24 febr.'38

"Asupra întregii ședințe plana dezorientarea în privința problemelor constituționale .

Eu însumi , care studiasem - când am elaborat anteproiectul pentru Rege - toate constituțiile mie accesibile, ale diferitelor state (Franța, Spania, Portugalia, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia , Elveția) și ale noastre din 1866 și 1923, mă simțeam cuprins de nesigurantă." [-----]

Antilegionară

" Totuși, Constituția Carol II e mult superioară celor din 1866 și 1923.

Ea făcea cu putință să fie îndiguită și eliminată din viața publică organizația legionară , prin mijloace și proceduri legale . Trezirea la realitate a tineretului - momentan hipnotizat de misticismul atât de străin judecății sobre , critice, românești , nu ar fi întârziat .

O parte a tinerilor și a bătrânilor cu "*creer de copii* " [aluzie la ACCuza] era contaminată de sugestiile metodelor codreniste : acestea interziceau lectura critică , științifică , supuneau la citirea de acatist , de adâncire a ideilor sf Antoniu de Radna [poate de Padua] , la executarea ordinelor șefilor și ale "*Căpitanului* " , fără a le examina dacă sunt logice .

Mai juca un mare rol și aureola de martiri a celor ce sufereau persecutări ,
în frunte cu Codreanu , fiind scoși din lege "[-----]

Antipartidistă

Vrând să se documenteze asupra reacției din sânul poporului , a plecat cu mașina ,
împreună cu M.Șerban și Hariton Moldovan [**adepti politici**] prin județul Cluj :
Apahida, Valasut , Borșa, Uifalău , Valea Almașului , Huiedin, Cluj...
Opreau și pe câmp. Vaida se " chitula" , să nu fie recunoscut , ceilalți doi vorbeau cu țărani . "
Ciudat , cu toții își manifestau bucuria iar opinia lor se poate rezuma astfel :
< *Bine că nu vor mai veni întruna domnii să ne tot fâgâduiască .*
Nu suntem noi așa de proști să nu știm că nici un partid și nici un guvern nu poate schimba
toate relele în bine. Apoi nu e bine când sunt prea mulți stăpâni .
Dacă ar fi regele stăpân , ar fi mai multă omenie . >
"Orășenii, din toate clasele sociale și de toate naționalitățile erau bucuși . [-----]
Ziua următoare votarea a decurs , la toate secțiile , în cea mai calmă și veselă dispoziție.
Nu s-a observat nici un " secret" . Și cei " *pentru*" și cei " *contra* " votau fără sfială .
Rezultatul pe țară : 4. 303.064 - *pentru* ; 5.483 - *contra* .
Din ultima categorie,anticarliști , frații Emil și Simion Hațieganu .
Constituția a fost promulgată de rege la 27 febr.'38
Constituția / 20 - 24 -27 febr.'38

1.b) CZCodreanu , către Al.Vaida -Voevod, 22 febr.'38

▣ Scrisoare către Vaida.

Îi trimite lui scrisoarea,având în vedere rolul pe care l-a jucat în acest act.

/ "Căci lovitura de Stat pe care dvs ,reprezentanții vechei organizații ,
ați dat-o în noaptea de 10 februarie,este o mare ofensă adusă nației noastre
și o provocare la război adresată fiecărui român. [...]

Dvs.ați călcat legile țării,penruca să aduceți o nouă formă statului.

Această nouă formă ridică ,însă,o serie de probleme."

1. "Dispreț pentru poporul român."

Caracteristica noilor forme de stat,nu stă în forma statului,ci în contribuția națiunii la crearea ei.

Ca român,el se simte ofensat ,și se întreabă:

Ce au crezut despre nație ,"desconsiderând-o în halul acesta ?" ;

dictând o nouă constituție ,alcătuită în câteva nopți ?

Au crezut că poporul român este "o turmă de animale" ?

2. "Legalitatea "

Dvs.care ne-ați cântat nouă timp de 10 ani pe această strună "**legalitatea**"[...]

Dvs. care ne-ați aruncat în închisori pentru cele mai mici abateri față de codul penal,
terminați acum la sfârșitul acestui inn frumos,prin a deveni cei mai infractori la legile
fundamentale ale statului, călcând în picioare Constituția țării [...]

prin a săvârși Dvs. delictul de care ne-ați acuzat și chinuit pe noi.[...]

Toate teoriile care ni s-au făcut nouă,tineretului,ani de-a rândul de generația Dvs,
pe tema unică a legalității[...]**se termină cu acest oribil exemplu.[...]"**

3."Sperjurul".

Dvs. ați jurat pe aceste legi.[...]iar acum ați călcat jurământul depus.

Asupra întregii dvs. generații planază sperjurul. Trist exemplu,
îngrozitor exemplu pentru biserica ortodoxă care patronează un asemenea act,
și pentru neamul nostru.Ce grozăvie cuprind aceste două cuvinte :**Infractori și Sperjuri."**

4. " Nulitatea operei Dvs."

"Întreaga operă a dvs de legislație este lovită de nulitate .

Tot ce este născut din sperjur și din călcare de lege este condamnat peirii.

Iar celor ce săvârșesc asemenea acte ,nu le ajută Dumnezeu niciodată.

Un vot luat prin silnicie ,sub stare de asediu,cenzură,nesecret și verbal,

mai rău ca prin regimul bolșevic,
nu acoperă faptele dvs., pentru care rămâneți răspunzători [...]" (p. 107-108)

2.) Alex. Vaida -Voevod, Memorii, vol III , Retrospectiva interbelică ,[1945]retro ' 40

Vaida / 1945retro ' 39-40 ?

▣ Nae Ionescu

[LD : cred că încurcă ori cronologia ori episoadele. Din această cauză , trebuie să iau cu toate rezervele informațiile lui Vaida . Poate cuprind , totuși, frânturi autentice.]

" Călinescu n-a putut proceda decât ținând în lagăr pe instigatorii mai nestăpâniți. Între ei se găsea și Nae Ionescu . Acesta mi-a trimis câteva șire , cerând să-l vizitez la Miercurea -Ciuc. Aflasem că cei internați nu aveau lectură . Cu ocazia proximei mele întâlniri , l-am interpellat pe Armand Călinescu . Dânsul mi-a răspuns că între timp dispusese să li se trimită o întregă bibliotecă , după indicațiile primului nostru cărturar Nicolae Iorga .

[-----]

" Despre Nae Ionescu îmi comunică zădărnica încercării de a-l elibera din lagăr. Dispuse să fie adus la București cu automobilul. L-a primit și l-a omenit la dânsul acasă . A discutat cu " taica Nae" sorbind cafele . Acesta nu a voit să renunțe la atitudinea lui simpatizantă cu legionarii și la cea anticarlistă . Călinescu s-a văzut astfel silit să-l trimită îndărăt la Miercurea -Ciuc. Mai târziu l-a eliberat totuși .

Când l-am văzut pe Nae pentru ultima dată , scurt timp înainte de a muri , la Costică Anghelescu - unde venise cu frumoasa lui mașină germană- făcea impresia unui om grav dezechilibrat [-----]

Nicu și eu îi făceam societate lui Nae , care spuse :

< Vedeți, aceștia cu uniformă sunt veșnic pe urma mea .

Afară e mașina cu copoii Siguranței . S-au luat după mine și stau acum sub porți . >

[-----] Eu , care îl cunoșteam de mult și-l apreciam ca pe un intelectual cu calități superioare , am rămas foarte dureros atins de privirea lui cu totul schimbată , pierdută, chinuită . [----] Pe săracul taica Nae îl dezechilibrase neliniștea de a fi veșnic observat "

[-----]

Vaida / 1945 , retro' 38-

▣ Concurența Codreanu -Carol II

" L-am întrebat pe CZCodreanu ce are în contra Regelui .

El mi-a expus , potolit cum vorbea, dar cu multă pornire , abia stăpânită,

că e revoltat că < în țara mea> să nu-l lase să-și organizeze legiunile de educație fizică și de educație națională .

Am încercat să-i arăt că într-un stat civilizat nu pot exista organizații particulare parastatale , independente. Să se încadreze cu organizația lui în organizațiile de educație fizică și premilitară .

[----] Asculta vădit nemulțumit . Mai mult decât în toate celelate discuții precedente , m-am convins că el vedea în rege un fel de concurent , care îi încurcă planurile .

Între acești doi oameni , înțelegerea era cu nepuință .

Regele era stăpânit de ideea de a înfăptui organizarea tineretului , spre ail face educația cetățenească . Această ambiție însemna pentru el o datorie regală și un drept de a lua în mână inițiativa și conducerea.

CZCodreanu, mânat de râvna unei ambiții - acoperite cu formule și ritual mistic- aspira să se înstăpânească pe conducerea generațiilor tinere și apoi pe puterea statală .

Rege și Căpitan , nu puteau acționa paralel. Erau două săbii pentru aceeași teacă .

În timpul absenței lui Carol , Codreanu se obișnuise cu iluzia că moștenirea generației bătrâne-regenți, conducători de partide - îi va reveni mură-n gură .

Reîntoarcerea și activitatea regelui, îl stânjeneau la tot pasul.

Din cauze "constituționale" ori de "morală creștină" (dna Lupescu), CZCodreanu nu avea nici o pornire contra Regelui .

Aceste două platforme erau tranșeele inexpugnabile ale lui Iuliu Maniu .

Al.Vaida / [1945] / retro '

3.) Direcția generală a poliției, Secția I-a , **Raport** , 18 mart.'38, retro '

Al.Vaida - Voevod / relațiile cu Maniu / "nașul" G de F / omul regelui /
(Arh.ISISP , fond V, dosar 227)

Vaida , impresionat de o scrisoare primită de la CZCodreanu , sugerează regelui ideea modificării legii electorale (cu dreptul de vot la 30 de ani) , încât să se voteze de la 21 de ani .

Vaida pretinde că va fi chemat cât mai neîntârziat la guvern,Corneliu Codreanu .
Retro '32-33

▣ Vaida- Maniu

Între 1930 -1932 , după o prietenie de 40 de ani , au apărut primele simptome de dezbinare între Vaida și Maniu , Vaida retrăgându-se treptat din politica anticarlistă a lui Maniu .

Rezultatul ? :

/la 6 iun.1932 Vaida este prim-ministru , ad-interim la Interne și Afaceri străine .

/la 11 aug.'32 dă Internele lui Mihalache .

/în oct.'32 , Regele încearcă , pentru ultima oară , să împace pe Maniu cu Vaida .

Formează un guvern Maniu , în care Vaida refuză să intre în mod demonstrativ.

/la 14 ian.'33 , Maniu își dă iar demisia , Vaida formează al III-lea guvern PNT , care rămâne la putere până în nov.'33 (când vine Duca)

Retro '33 - '35

▣ Vaida -Garda de Fier

Duca este ucis la 29 dec.'33 , liberalii rămân la guvern și cele spuse de ei

dovedesc că Vaida, dacă nu este *părintele material*,

este cel puțin *părintele spiritual* al mișcării gardiste ,

care a crescut ocrotită de el, atunci când era ministru la Interne .

Vaida , în oficiosul său " *Voința Țării* " , confirmă că este părintele Gărzii de Fier

și al Partidului Totul pentru Țară , și că el, cu acest tineret , timp de un an,

a dus o luptă înverșunată cu Titulescu .

După ce a început lupta sa întru dominația reală a elementului românesc ,

mai ales împotriva evereilor , la 12 mai 1935 , Vaida a declarat formarea noului partid :

Frontul Românesc, cu deviza *România românilor !*

Al.Vaida / 1938 , retro ' 30-35

Guvern Miron Cristea - II -30 mart.1938 - 31 ian 1939

4) Formarea unui nou guvern / **cu schimbări și numiri ulterioare** / 30 mart.'38

▣ **Decret-lege nr. 1421** : înființarea Consiliului de Coroană , 30 mart '38

(A.I.C, fond Președ.Consil.de Min ., dosar 10 / 1938 , f. 1-9)

Prin acest decret , a fost înființat Consiliul de Coroană , în virtutea căruia , membrii Consiliului urmau să fie numiți prin Decret -regal , desemnați de rege , dintre actualii și foștii demnitari ai Statului, Biseiricii, Oștirii, Curtții Regale și din personalități de vază ale țării .

▣ **Decretul 1422** : numirea consilierilor (+ decrete ulterioare de numiri de consilieri)

(A.I.C. , fond PCM, dosar10 / 1938 , f.10-37)

Prin acest decret , Carol a numit primii membri ai Consiliului de Coroană .

Printre ei, dr. Al. Vaida Voevod (fost președ.)

5.) **C.Z.Codreanu**, Scrieri, documente . **Procesul CZCodreanu, 23-25 mai '38**

Editura Fundației Buna Vestire, 1993. Responsabil Duliu Sfințescu.

Doc . din : fișier G fe F - XI - ,

[LD :Revezi scrisoarea lui Vaida (22 febr.'38) care poate semnifica despărțirea finală]

ARESTAREA, PROCESUL 17 apr./23- 25 mai '38 Procesul /

Note stenogramă / 24 mai '38

▣ **Martori citați: printre ei , figura Al. Vaida și DR Ioanițescu . Absenți !**

ZIUA A III-a / 25 mai '38

Sever Dan (PNȚ , apoi Frontul Românesc-Vaida) : cunoaște mișcarea legionară de la început ; ca deputat , îl interesau mișcările , mai ales cele naționale ; în 1923 , le-a cerut ajutorul . Legătura politică cu Garda a Frontului Românesc s-a stabilit abia sub guv. Goga . ['37 / '38]

DI Vaida a ținut să vorbească cu dl. Codreanu . Întâlnirea a avut loc la Sever Dan acasă , dar nu au fost rezultate deoarece a căzut guv. Goga .

" A venit noul regim , pentru care dl Vaida luptase de mult să vină .

Eram curioși să știm ce atitudine va lua dl Codreanu .

Pe această chestiune s-a făcut și o scrisoare . "

[citește răspunsul lui CZC] : <27 februarie 1938 .

Dle Sever Dan , vă mulțumesc pentru rândurile primite .

Nu e cazul ca să se facă dificultăți noului guvern .

Să-l lăsăm un an , sau doi , poate mai mult . . .

Vă rog să fiți sigur că nici o dificultate nu va avea acest guvern din partea noastră .

Eu socotesc că nu este timpul meu . >(p.354)

////////////////////////////////////
Procesul lui Codreanu / 23-25 mai '38

6.) **Al.Vaida Voevod** , Memorii , , retro ' 38

(Vol III , p. 177-178)

[LD :Vaida își mărturisește intențiile ca , prin mărturiile sale , fără a urmări desfășurarea lor cronologică , să compună un mozaic de fapte care să recompună atmosfera perioadei .

Sigur , sunt Memorii , nu Jurnal , scrise prin 1945 , când faptele își consumaseră consecințele .

Carol își încheiase domnia , deloc glorios ; mulți din " actorii " scenelor evocate

- Carol , Codreanu , Călinescu , Iorga , g-ral Antonescu- fie nu mai erau în viață , fie își încheiaseră " misiunile " : se consumase toată istoria tragică a anilor '40-44 .

Dar tocmai de asta le consider prețioase , pentru că Vaida face parte dintre puținii oameni politici care nu și-au schimbat spectaculos părerile :

nu sclipă pe obrazul pe care l-a sărutat .

Și nici nu-și retrage simpatiile și adversitățile .

În orice caz , caracterul lui rămâne integru , chiar și atunci când contribuția lui la fapte poate apărea " negativă " . Vaida este un prototip foarte diferit față de celălalt mare ardelean , Maniu , și este destul de dificil de cântărit : cum erau ardelenii ?

care din ei a avut dreptate , într-un moment sau altul ?!

Din Consiliile de Coroană și Consiliile de miniștri , descrie scene " de gen " ,

în care surprinde , ca un fin psiholog , personaje, caractere, episoade.
Al.Vaida Voevod / retro '38 [Doc.integral : fișier Vaida II](#)

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ Inevitabilitatea arestării lui CZCodreanu

Omorul comis contra lui IG Duca a pus capăt posibilității de a continua [față de legionari] încercările blânde ale persuasiunii practice și preconizate , la timpul său , și de mine.

Arestarea lui CZCodreanu , împreună cu subcăpitanii săi , nu se mai putea evita .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ Quasi acordul Călinescu -Codreanu

Armand Călinescu n-a fost nici crudel, nici " lichea a regelui" .

Din contră, era unul dintre cei mai pregătiți și mai talentați membri ai generației tinere .

Era cu totul francofil ca orientare . Prin organele poliției și siguranței le comunica legionarilor că - în lipsa posibilităților legale , constituționale - pe viitor nu se vor mai tolera asasinat ,

ci vor avea să ispășească ei personal, fără formalitățile juridice procedurale.

Înaintea tuturor , va răspunde cu capul CZCodreanu, Căpitanul .

Acesta a declarat ca dizolvate organizațiile sale :

"Legiunea" , "Garda de Fier " și " Totul pentru Țară " .

S-a desolidarizat în public de orice acțiunea, dezavuuând-o cu anticipație.

Despre această hotărâre a sa i-a încunostiințat pe toți foștii membri ai organizațiilor sale dizolvate .

Știam și eu toate aceste fapte direct de la Călinescu ,

când mă vizită Constant la Olpret . Era pe timpul călătoriei în străinătate a Regelui Carol II .

Constant stăruie ca să intervin spre a exopera eliberarea codreniștilor .

Amenința prin aluzii că ei nu vor mai putea înfrâna revolta tot mai mare a legionarilor ; ei, cei liberi, nu pot suporta răspunderea.

În rest , mi-a confirmat tot ce am afirmat mai sus ,

în chestiunea cvasi-acordului dintre Călinescu și Codreanu .

I-am răspuns că nu pot face nimic .

Statul nu poate tolera o altă forță organizată , în afară de cea oficială .

Să dea Codreanu o declarație că pe viitor se va încadra în ordinea legală

și că nu va mai întreprinde organizarea nici unui grup paramilitar.

Constant mi-a răspuns că nu poate să-mi urmeze sfatul ,

neavând posibilitatea de a lua contact cu C.Zelea Codreanu , de altfel l-ar satisface .

I-am replicat că din conversația noastră s-a desprins limpede faptul- firesc - că contactul lor cu Căpitanul este permanent . De altcum, mă angajez că intervin , mergând împreună la

București , spre a cere voie să-l vedem și să putem vorbi - în sensul celor discutate -

între patru , adică între șase ochi , cu Codreanu .

Nu am putut ajunge la o înțelegere , el evadând cu fel de fel de subterfugii .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ Atentatele legionare

Pe când regele se găsea în drum spre casă, scurt timp după vizita lui Constant la mine,

s-au întâmplat diferitele atentate : grenade de mână aruncate în teatrul din Timișoara în timpul unei reprezentații evreești , de asemenea exploziile în sinagoga din Cernăuți și Alba Iulia, petardele aruncate la Cluj contra uzinei electrice și a depozitului "Acvilei Române " .

Ciudată coincidență că aceste mașinațiuni erau comise tot numai în contra evreilor .

Și mai stranie e împrejurarea că acestea coincideau cu vizita Regelui la Hitler .

Represaliile au urmat instantaneu și au fost continuate și după sosirea Regelui în țară , căzând pradă Codreanu cu ai săi, și Călinescu .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ **Întâlnirea Hitler -Carol**

Ulterior am aflat că Hitler a cerut Regelui să fie cu clementă față de legionari , care nu au altă vină decât că țin la dânsul (la Hitler) .

Fiind Regele încă pe drum, s-au început atentatele cât și represiunile guvernului, continuate apoi după sosirea Regelui acasă .

Mai târziu am aflat că din această cauză Hitler a fost cuprins de furie contra lui Goring care pusese la cale întâlnirea cu Carol , la Salsburg (ori Berchtesgaden) .

L-ar fi repezit în termeni brutali pe Goring , încât acesta n-a mai știut cum s-o tullească pe ușă afară . Învinuirea consta în reproșul că Goring e de vină că s-a încrezut în cuvântul unui om (al Regelui) , care nu și l-a ținut , în privința cruțării legionarilor .

Se spunea că Hitler a dispus să se retrimită , la legația română din Berlin, toate decorațiile noastre primite de germani .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ **Acțiunea lui Horia Sima ?!**

În același timp , însă, s-a zvonit din partea legionară că aripa stângă, sedusă de Horia Sima, zeloasă de a-l întrece pe C.Z.Codreanu în temeritate și informat din sursă nemțească- fie cu, fie fără premeditare - s-ar fi temut că în cazul unei înțelegeri între Rege și Hitler , acesta din urmă să nu le mai dea atenție legionarilor . Pentru aceea s-ar fi grăbit să tulbure , din primul moment , relația lor .

Firește că nu am putut verifica veracitatea acestor zvonuri .

În tot cazul , a fost suspectă , atât alegerea momentului , cât și faptul că atentatele s-au îndreptat contra evreilor și contra proprietăților acestora .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ **Carol - Hitler**

▣ **Aranjamentul lui Argetoianu**

Vizitele la Londra , Paris , Bruxelles, și Bercht esgaden (ori Salsburg) , i-au servit de mare mulțumire Regelui . Fericit îmi povesti (la recepția din 24 ianuarie '39) - *La Londra am avut marea mulțumire că - de câte ori mă recunoștea publicul - ovaționa spontan România . Aceste ovațiuni ale publicului de pe stradă erau sincere . Englezul nu poate fi înduplecat să facă potemchiniade , el își manifestă sincer opinia .*

În cazul meu, era vădită simpatia publicului londonez pentru țara noastră .

[*restul conversațiilor lui Carol cu Hitler le-a descris în alt loc*]

Aflasem ulterior că întâlnirea cu Hitler , Goring și Ribbentrop o aranjase C.Argetoianu , întâmpinând multe dificultăți protocolare din partea Regelui . Îndată ce se fixase itinerarul lui Carol II, Argetoianu plecase în Germania. Când a aflat Regele că invitația fusese făcută pentru Salzburg (sau Bercht esgaden) s-a trezit întrânsul orgoliul de Hohenzolern .

Ar fi găsit firesc să-l invite la Berlin , capitala Germaniei . Din considerații protocolare , caracterul invitării la sediul lui Hitler i se părea oarecum prea familiară .

Totuși, până la sfârșit , cedă stăruințelor lui Argetoianu .

La tot cazul, rolul de abilitate diplomatică , pe care a trebuit să-l joace regele cu nemții

- după vizitele la Londra , Paris și Bruxelles - i-a impus multe nuanțări subtile .

Nu e de uitat că la Paris , cu ocazia defilării trupelor , declarase că "*unde va fi armata franceză , acolo va fi și armata română* " , declarație difuzată larg prin presă . .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ **Străduințele lui Carol pentru neutralitatea României**

Am înșirat aceste câteva date și fapte autentice care - împreună cu multe altele , imponderabile - mi-au cimentat convingerea că nu numai din sentiment , ci și din considerații ostășești și politice , Regele Carol al II-lea era de partea anglo-francezilor .

[-----] Și , în consecință , tactica sa de a păstra neutralitatea țării ,

se întemeia pe considerații logice și pe fapte reale .

Cine ar fi cutezat pe atunci să creadă că va fi posibil să se încheie pactul de amiciție între Hitler și Stalin, și care om cu judecată ar fi îndrăznit să presupună că va izbuti, cândva, trecerea liniei Maginot de către oștirile germane !

Firește : după război, eroii și proorocii sunt fără număr, ca broscii după ploaie , intonând care mai de care , concertul racameților [denumire populară pentru broscii de baltă] : " eu am prevăzut , eu am spus , eu, eu eu..."

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ Asasinarea lui Codreanu

Regele Carol II a continuat să încerce totul spre a salva neutralitatea României Ca să poată paraliza presiunea germană din țară, l-a înlăturat pe principalii codreniști . Natural, metodele " *ochi pentru ochi , dinte pentru dinte* " , numai constituționale nu erau .

[-----]

Al.Vaida Voevod / retro dec'.38

▣ Al.Vaida- președintele FRN

Regele întemiasă " *Frontul Renașterii Naționale* " , pe lângă "Consiliul Regal " , fără a fi consultat pe cineva dintre oamenii cu experiență și cunoscători ai posibilităților oferite de stările reale , din toate colțurile țării .

Ca idee, a fost bună organizarea " Frontul Renașterii Naționale " .

Ca punere în practică , însă, în multe privințe , a fost greșită și insuficientă .

Zadarnic am încercat să rezist stăruințelor regale , încât, la sfârșit, -spre a nu fi nedelicat - și în speranța de a putea corecta toată organizația , am fost silit moralicește să primesc prezedinția Frontului Renașterii .

Nu am izbutit însă să-mi realizez intențiile reformatoare .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ Regele - Guvernul - consilierii regali

Guvernarea Cristea (I) , din care au făcut parte și consilierii regali , a fost , de fapt,o guvernare Carol II și am fost bucuros că ,făcându-se o remaniere- guvernul Cristea (II) - mi-am redobândit libertatea .

Precum în *Consiliu de Coroană* , tot așa și în *Consiliile de Miniștri* , aveam o situație penibilă .Pe când în Consiliile de Coroană regele ne dădea numai cuvântul, iar dânsul se abținea consecvent de a-și manifesta părerea,

în schimb în Consiliile de Miniștri , tăia scurt discuțiile fixând concluziile sau hotărârile.Intențiile regelui erau bune, însă, deseori, străine de realitate, ori, până la sfârșit, inexecutabile [**dă câteva exemple edificatoare**]

Al.Vaida Voevod / retro '38 -'39

▣ Nicolae Iorga

[LD : Vaida lasă posterității " diagnosticele" lui privind oamenii politici contemporani lui . De această atenție beneficiază și Iorga , fie și ca replică ,peste timp , față de un om care nu l-a prea avut la inimă . Adaug , astfel, analizei mentalităților și moravurilor din epocă , prezentarea unui alt cuplu politic ... care a stat la temelia " *vrajbei noastre* "]
Supărăciosul ...

... Urma să fie discutat bugetul. Iorga (evident " montat" tendențios de cineva) , a cerut lui Iamandi bugetul Ministerului Culturii Naționale și , aruncând o privire fugară , a izbucnit în observații critice , malițioase , despre sumele prea mari .

Iamandi s-a apărut , a devenit agresiv, provocator, semeț în voce , față de nenorocitul om al culturii . Cristea ședea liniștit lângă Iorga . Deodată , Iorga a sărit în picioare strigând :

" *Cum se poate să se îngăduie să fiu insultat , mă duc la M. Sa , nu pot tolera purtarea D-sale*"

La început, s-au delectat de dialogul celor doi, cu o plăcere răutăcioasă , deoarece Iamandi nu era simpatizat de nimeni . Simpatiile s-au întors spre el ,

căci violența lui Iorga era prea timbrată de intenția insultei personale ,
cu totul nemotivată ...

Intrând Regele , Iorga s-a astâmpărat, dar a cerut să i se dea bugetului Ministerului
spre a propune economii , pe un buget care era incomprimabil !

Ambițiosul

.... La sfârșitul unui Consiliu, după ce Regele l-a însărcinat pe Mironescu
să studieze reformele de la Ministerul de Finanțe,

s-a întors către Vaida , cerându-i să ia contact cu minoritățile ,
pentru a aranja definitiv problemele lor .Iorga a intervenit :

- *Dar mie nu-mi dă M. Ta nici o însărcinare ?*

Regele , obișnuit cu metoda de a-l calma pe Iorga , i-a răspuns că el , cu bogata lui experiență ,
va avea să fie arbitru referatelor noastre .

Naivul

... Într-un Consiliu, Gafencu a prezentat un expozeu despre turneul său în capitalele europene,
pe care toți îl aprobaseră .La sfârșit, Iorga , care șezuse la dreapta Regelui, i-a spus :

- *Ar fi bine ca dl Gafencu să-l propună lui Hitler să se facă la Weimar
un institut românesc de studii istorice .*

Naivă încercare de îmbunare a lui Hitler , ne gândeam cu toții .

Regele și-a dat cu părerea , încercând să-l scoată din impas pe Gafencu .

Iorga însă nu a ceda și a continuat să stăruiască .Spre a pune capăt situației penibile ,
Vaida a intervenit propunând două institute de istorie : la Weimar și la Viena .

Făcând pe prostul - mărturisește Vaida - a izbutit să curme discuția

Orgoliosul ...

... [1939] Într-un Consiliu de Coroană , pe când Armand Călinescu era prim-ministru ,
înainte ca Gafencu să fie trimis ministru la Moscova, s-a discutat reluarea relațiilor cu Rusia.

În frunte cu Regele, toți erau mulțumiți că se făcea un prim-pas de normalizare .

Argetoianu a cerut cuvântul , susținând că reluarea raporturilor cu URSS
trebuie să ne preocupe mai mult ca orice problemă de politică externă .

În acest context, a sugerat că ar trebui trimis la Moscova un bărbat de înalt prestigiu, de mare
experiență, cunoscut în lumea întreagă , ca savant erudit . de aceea , ar trebui să-l roage
pe dl prof Iorga să primească Legația din Moscova .

Regele nu a mișcat nici un singur mușchi al feței . În jurul mesei a trecut un freamăt de
surprindere , ușor stăpânit . Iorga a ripostat prompt :

- *" Nu, nu eu aș fi potrivit , ci Filip " (numind pe August Filip , cel mai intim om de casă
a lui Argetoianu , ex ministru de stat în guvern , Iorga - Argetoianu) .*

La acest apropo , am putut, în fine, să dăm cu toții drumul râsului , greu reținut .

În acel moment între Iorga și Argetoianu relațiile erau întrerupte

Intransigentul ...

.... [mart. 1939] Când la ordinea de zi era chestiunea Rusiei Subcarpatice , donată de Hitler
ungurilor (care voiau să ne atragă și pe noi în târg) , se discuta tratatul economic Wohltat .

Regele i-a dat cuvântul lui Vaida , care însă l-a invitat mai întâi pe Iorga să-și spună părerea.

Iorga a insistat pentru rezistență, pentru a nu se ceda presiunilor germane .

Vaida a exprimat un p.d.v. mai prudent, mai nuanțat : *decât sânge, mai bine să dăm petrol* ,
ca să cruțăm armata ... (Același Iorga a acceptat mai târziu atât ultimatum-ul sovietic , cât și
ticăloșia arbitrajului de la Viena)

La sfârșitul discuției , Vaida a spus :

- *Rog pe MV să scuze că pentru moment - cu toată vârsta - m-am lăsat purtat de
temperament. Iar d-lui prof. Iorga țin să-i declar că nu am avut nimic personal în contra d-sale.
Pentru mine, orice controversă am avea, Iorga rămâne Iorga.*

Atunci Iorga, dând cu pumnul în masă:

- *Da, eu sunt Iorga !*

Atunci eu, scos din sărite prin tonul său :

-*Da, sunteți Iorga, iar eu sunt Vaida Voevod !*

Au râs și consilierii regali și miniștrii , dar mai cu poftă au râs generalii ...

Așa ne-am dat în spectacol cei doi moșnegi , foști prim-miniștri !

Începând de atunci , nu am mai existat - din nou - pentru Iorga .

Era supărat , își întorcea capul , ca să nu-mi primească salutul , pe care , natural , renunțasem să-l prădez de vânt .Situația era destul de caraghioasă .

Dispunea , de exemplu , să fie așezat în alt vagon decât mine , ca să nu ne întâlnim , când plecam cu trenul regal ori ministerial .Tot așa în Consiliile de Coroană .

Ranchiunosul ...

[aug. 1940] Am însă consolarea că nu a plecat în lumea eternității neâmpăcat cu mine.

După ultimul , tragicul Consiliu de Coroană , când și el a primit sentința de la Belvedere , am plecat noaptea târziu de la Palat . Ploua ca prin sită , iar în fața ieșirii dinspre Athenee Palace Hotel ,portarul anunța mașinile diferiților domni ... Portarul a spus :

- Mașina d-lui Consilier Iorga ! În penumbra ceții , Iorga a lunecat sau a greșit treapta .M-am pomenit cu el răsturnându-se pe mine. L-am prins , oprindu-l să cadă . Și între noi s-a petrecut spontan următorul dialog :

-*Mulțumesc !*

-*Totuși se ivesc momente când Vaida prinde bine . Ne împăcăm ?*

-*Ne împăcăm , dar îți pare rău de ce mi-ai spus atunci ?*

-*Îmi pare rău .*

Mi-a atins mâna apoi nu ne-am mai văzut !

Al.Vaida Voevod / retro '30-'40

▣ Carol al II-lea

Reformatorul...

Regele Carol II a fost un prototip al epocii sale. Contactul cu el i-a înviorat elasticitatea de a înțelege ce înseamnă "să progresezi cu epoca " .

Era condus de râvna nepotolită de reformator .Urmărea identificarea progresului poporului , înainte de a o scoate din sărăcie , prin educație și disciplină .

De aceea a stăruit , cu adevărat fanatism , pentru educația copiilor prin cercetășie , premilitarie sport etc. Educația englezească i se părea cea mai potrivită pentru dezvoltarea personalității , a curajului , a răspunderii .

Literatura beletristică , politică , istorică , îl interesa tot pe atâta ca problema șoselelor ori a edificiilor publice . Îl preocupa un plan de înfrumusețare a Capitalei , prin plantații , grădini , parcuri , spre a servi Bucureștiul ca model pentru orașele , satele și liniile de comunicații ale țării . La domeniul său , Mănăstirea , a pus în practică- în acord cu țărani , chiar și o exploatare mixtă de cooperativă colhoznică ,copiind metode comuniste , adaptate firii românești .

Oratorul demagog ...

.Ca orator , iubea improvizarea cu care fascina.Dacă Carol ar fi întemeiat un partid , ar fi bătut recordul la concurență demagogică , întrecându-l și pe dr Lupu , și pe Jean Th Florescu , și pe DRloanițescu !

Necrivdosul

[1932] La Externe nu se făcuseră de mult avansările meritate . Am prezentat Regelui lista celor îndreptățiți . În fruntea listei era tânărul Duca .

Văzându-i numele , Regele i-a aruncat o privire întrebătoare. Față de omul politic care era tatăl acestuia ,regele avea atunci o neîncredere vecină cu aversiunea.Vaida i-a spus :

-*L-am pus în capul listei ,Maiestate , ca să nu-l uit .E un băiat excelent , promițător.Colaborează la reviste iar seriozitatea lui se dovedește prin faptul că- pe când alții se codesc și fac tot ce potca să nu cadă soarta pe ei-acest atașat s-a anunțat voluntar ca să fie trimisîn extremul orient.E cel mai bun din generația lui.*

Regele a făcut un semn de aprobare în dreptul numelui lui zicând :

-*Îmi pare bine că e băiat bun.Dovadă că vrea să plece cât de departe de acest mediu .*

Așa a plecat tânărul Duca.

Sub influența camarilei...

...[1933] După terminarea manevrelor militare de la Craiova , Carol l-a chemat în compartimentul regal al trenului .

-Ce mai e nou , d-le Vaida ?

-Miestate , nimic deosebit , decât faptul că valul clefetelor [**clevetirilor**] , pe tema camarilei s-a calmat de tot , în timpul din urmă .

- Camarilă ? ce e aceea camarilă ?

- D-na Lupescu ,d-na Vider (ori Widder),dl Widder,A.Blank,Tabacovici
-Dar d-ta știi că d-na Lupescu nu se amestecă în politică . *
- Știu Maiestate , dar în viața publică nu contează ceea ce e în realitate, ci ceea ce crede mulțimea
- Bine dar eu nu am voie să am un cerc de prieteni ?
- Desigur Maiestate.Datoria mea este însă să Vă informez cu toată sinceritatea. În rest hotărăște înalta înțelepciune a Maiestății Voastre .
Cu toate că am reușit să evit ocaziile de a o cunoaște personal pe d-na Lupescu
- și ce n-a încercat Puiu Dumitrescu pentru asta !- Carol II nu a manifestat , în contactul cu mine ,vreo urmă de supărare.[-----]
Prin relația cu Lupeasca s-a expus invidiei multor femei, cărora , cum se zice , li se scurgeau ochii după chipeșul flăcău, când apărea în public, cât și clefelor celor iertate [bătrâne].Opreliștea ca Regina -Mamă Maria să nu poată primi decât persoane admise de fiul ei,i-au atras lui Carol bârfelile critice ale doamnelor din înalata societate bucureșteană . S-a auzit din toate clasele sociale:
" săraca Regina Maria ", " săraca Regina Elena !"

* **Notă --- Armand Călinescu. 6 februarie 1939 :**

*Ernest Urdăreanu îmi povestește conflictul cu Duduia.Se amestecă în toate
- în remaniere, în politică , și amenință scandal în fața regelui,
câte odată în fața voevodului.Nu mai poate suporta , va pleca . (Însemnări politice , p.405)*

Al Vaida / Memorii,1930-1940

Guvern Miron Cristea (FRN) - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

Armand Călinescu- IV -7 mart - 21 sept.'39

7.) Al.Vaida- Voevod ,președintele Adunării Deputaților- discurs , 7, 9 iun.'39

Deschiderea Parlamentului;alegerea organelor ;protocolul parlamentar
(DAD,MO nr. 1 și 2 , șed din 7 și 9 iunie '39)

[LD:atenție ! părți din comentariu și discurs date la Guvernarea Armand Călinescu XVI.
Vezi cum hotărăști, să nu se repete]

[LD : între ședința de deschidere a parlamentului și intrarea în lucrările propriuzise,
pe 7- 8 iunie , au fost marea defilare a FRN, a Străjeriei,cu prilejul Restaurației .
La defilare , în uniforme de vară (albe) ale FRN... a defilat toată " floarea "
clasei politice românești .]

[LD : 2 apr.2004.Mă apropii de momentul când va trebui să realizez profilul politic al lui VaidaEste , alături de Iuliu Maniu ,una din cele mai importante figuri istorice pe care a dat-o Ardealul.De la tânărul parlamentar român în Parlamentul de la Budapesta, la fruntașul PNR , la unionistul din CNR (1918) , la președintele Adunării Deputaților din România Mare (1919) , prim-ministru care a încheiat Tratatul de pace ...premierul din guvernările PNT ,la președintele Frontului Românesc, la președ. Camerei Deputaților din regimul carlist ... la arestarea și moartea sa în pușcăria comunistă de la Sighet ... este o viață, este o carieră impresionantă de om politic, care nu poate fi cuprinsă într-o caracterizare generalizată de dicționar.

Uneori alături de Maniu , alteori făcând opinie diferită , ajungând la adversitate și dușmănie,revenind la prietenie abia în anii de dictatură antonesciană și comunistă,

... atât în epocă , cât și mai târziu, a avut parte de o mai diminuată recunoaștere, conduita lui a fost taxată contradictoriu ,iar aureola lui de luptător pentru idealul național a purtat pecetea minimalizării, a contestării sau chiar a blamării.

De ce ? Ce l-a diferențiat de Maniu ?

O parte din răspunsuri se găsesc în istoria perioadei, până la acest moment .

O parte din răspunsuri se găsesc în acest discurs. Iar eu va trebui să mă pronunț .

Cine a avut dreptate în 1938-1940: Vaida sau Maniu ? Dintre ei doi, cine a fost vizionar ?

Vaida -colaboratorul regimului personal al regelui Carol ?

Maniu -contestatarul și opozantul aceluiaș regim ?]

Al.Vaida -Voevod / 9 iun.'39 Doc.integra : fișier Vaida II

▣ Parlamentul

La 7 iunie, după un an și jumătate de absență, Parlamentul românesc își relua activitatea, în forme și structuri modificate .Cu aceeași ceremonie.La propunerea lui Rădulescu -Motru , Adunarea Deputaților l-a ales președinte pe Al.Vaida -Voevod.

Al.Vaida -Voevod / 9 iun.'39

▣ Crez: ideea națională și reforma socială

" Îmi dau seama că această onoare și simpatie nu este adresată individului ,ci unor anumite idei care le-am susținut cu dârzenie :ideea națională și a reformelor sociale, necesare pentru ca Națiunea să fie puternică .

"D-lor deputați, omenirea, săraca, de la începutul veacurilor s-a tot zbatut pentru a-și asigura pe glob o existență vrednică de oameni, vrednică de făptuiri alcătuite după chipul și asemănarea lui Dumnezeu .Și veșnica frământare între Duhul Sfânt și Lucifer a silit omenirea să se refugieze în idealuri, la credințe, care de atâtea ori s-au dovedit deșarte .

Suveranitatea

" De la revoluția franceză încoace, democrația a stăpânit spiritele și credințele cele mai bune . Veacul al XIX-lea-după ce s-a deșteptat după coșmarul pe care l-a provocat Metternich-a crezut că s-a născut era fericirii, a suveranității, când omenirea își va putea croi soarta fără să fie veșnic dusă de căpăstru, de oligarhie .

Democrația ...

"Dar , ar însemna să tăgăduim o realitate și să fim nerecunoscători față de evoluția istorică ,dacă nu am recunoaște că ideile democratice au fost la baza progresului , și că, mai cu seamă noi, Românii, nu avem dreptul să criticăm sau să ne batem joc de acele idei generoase , care au făcut cu putință ca Nația noastră , după milenii, să se ridice la nivelul de astăzi și să ajungem acolo ca , din colibe, țărănul român de pe toate plaiurile să poată intra în Palatul Regal din București "

(aplauze prelungite , îndelung repetate)

Degenerarea democrației ...

" Dar , ca pentru toate lucrurile și construcțiile omenești , a venit vremea degenărării și pentru ideile la început atât de înalte și generoase și ne-am pomenit cu excrescențele politicianiste ale democrației clasice ,îmbătrânite , și, pe încetul, degenerate .

Politicianismul ...

" Am avut și noi parte de politicianism și, să recunoaștem, fiecare ne-am avut partea , în proporția activității cu care am participat la treburile publice ;

fiind că bietul om este un instrument în atât de complicatele componente ale vieții publice și, fie șef, fie subșef, fie simplu soldat , trebuie să meargă înainte după o anumită ideologie și după comandamentele de forță majoră pe care i le impun situațiile .

Am fost cu toții vinovați .

Lupta între frați ...

" .Eu am crezut în puterile democratice .

În Ungaria , salvarea noastră nu putea să fie decât în înfăptuirea reformelor democratice și sociale(aplauze puternice)

În România Mare ne-am pomenit că , în loc să ne apucăm cu forțe unite , să punem pe vecie temelii de nezdruncinat acestei țări ,

am ajuns , din cauza politicianismului , să ne războim frate cu frate ,
să se urască tată cu fiu, să meargă zavistia până între copii , în familii
Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ Eșecul democrației partidiste

"Atunci , dându-ne seama , a trebuit toți care judecăm destul de obiectiv, ca și poporul , care nu știe multă doctrină , dar are sedimentat în suflet însemnata experiență milenară , să ajungem la aceeași concluzie : nu mai merge așa înainte , fără să riscăm să ne ruinăm, fără să ne distrugem însăși țara și viitorul acestui neam . (**aplauze prelungite**)

Votul = demagogie + spiritul de turmă

" Suveranitatea poporului ? Odată și o dată , la ani de zile, își dădea votul;
iar votul , la o parte a alegătorilor , era de cele mai multe ori rezultatul demagogiei deșănțate , a făgăduințelor care nu se puteau împlini , iar la o altă parte , era spiritul de turmă , unde , cu un ciocan de rachiu, se angajau voturile pentru ca șefii și clanurile politicianiste să poată stăpâni țara .

Partidele = clanuri politicianiste

" Dacă toți ar fi fost conduși numai de gând curat și de intenții nobile și generoase pentru binele obștesc , ar fi fost o soluție, ar fi fost democrația aceea ideală , constituțională .

Dar în toate Statele conduse democratic - cred că aceasta este o constatare obiectivă - și chiar în Statele apusene cele mai înaintate , îndărătul șefilor de partide sunt alți șefi , alte interese ascunse, în detrimentul binelui obștesc ,
în detrimentul mulțimilor și al economiei naționale .

Ei bine, d-lor, după starea aceasta, necondiționat trebuia să vie dezastrul . "

Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ Regele salvator: înțelepciune, curaj , conducere .

" Cine să ia inițiativa ?

Privind vechile tablouri ale înfăptuirilor românești de odinioară , vedem acolo în frunte Biserica, vedem în frunte pe Domnitor , vedem în frunte pe reprezentanții Oștirii și ai tuturor claselor sociale . Aceștia au făcut Unirea Principatelor , aceștia au adus Dinastia în țară , aceștia s-au pronunțat când a sunat ceasul cel mare al Unirii Neamului .

" Iar astăzi, ca și atunci , s-a făcut din nou dovada că suntem cu toții , aclamând, în jurul Regelui României " (**aplauze prelungite**)

D-lor deputați, în zile atât de grele, când valuri se ridică în jurul nostru , când atâția dușmani și atâtea interese străine ne amenință , ne-a dat Dumnezeu un noroc excepțional, ne-a dat un Rege , care , în viață fiind, a dovedit că știe să fie mare (**aplauze prelungite , repetate ; deputații, în picioare , ovaționează îndelung pe MSRegele**)

" Mai mare decât prevederea lui , și mai mare decât înțelepciunea înțelegătoare , a fost însă curajul cu care a luat frânele în mână și ne-a condus până unde am ajuns în ziua de astăzi . A făcut dovada că pricepe sufletul acestui neam, că are de a face cu un neam înțelept .

Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ Adeziunea poporului la chemarea regală : defilarea generațiilor

" De la opincă până la vlădică , de la liberul profesionist și savant până la meseriaș , la muncitor, cu toții au înțeles chemarea regală ;

deși , la început , lucrurile s-au petrecut cam cum se petrec între oameni , și mai ales, între oameni cu țara unor obiceiuri pe care le știm cu toții .

Cum ? Uniformă ? Mi s-a spus și mie : te-ai îmbrăcat în uniformă , ai defilat la bătrânețe !

" Da, domnilor, a fost o datorie , Nu numai eu, dar toți ne-am convins că trebuie să defilăm , pentru că acea defilare însemna manifestarea voinței solidare de disciplină în jurul Regelui . (**vii aplauze, strigăte de bravo**)

Ceea ce am văzut alătăieri și ieri (7-8 iunie) constituie prevestirea unei generații de înfăptuitori , pentru că de mici copii au avut pilda părinților și a învățătorilor și a profesorilor

și a Regelui lor, cum trebuie să-și facă datoria până la epuizare, dacă vrea să vadă împlinirea idealurilor lui(**Aplauze**)

" Ce a fost manifestarea de ieri a străjerilor ? Ce a fost manifestarea de ieri a grupurilor de gimnastici ? O mândrie națională, pentru că prin coordonarea fiecărei mișcări, prin execuția precisă, se manifestă spiritul înalt de stăpânire de sine, care sălăsluește în sufletele acestor copii și ale acestor tineri ."

Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ Guvernul

IPPS Miron Cristea

" D-lor deputați, am trecut peste zile grele ale frământărilor de ani de zile și se cuvine să-mi aduc aminte cu smerenie de acela care a fost primul- ministru al erei noi.

Daț-mi voie ca de la acest loc, să vă propun un minut de reculegere, în amintirea Marelui Patriarh și marelui prim-ministru al României, Miron Cristea

(**Adunarea, în picioare, păstrează un moment de tăcere**)

Armand Călinescu

" D-lor deputați, nu pot lăsa să treacă această ocazie, fără să constat, în numele meu și desigur și în numele dvs, toată satisfacția pe care trebuie s-o aibă fiecare suflet de român, că, dacă am ajuns unde am ajuns, și dacă MSRegele a putut să înfăptuiască cele ce a înfăptuit, aceasta se datorește, pe de o parte, înțelepciunii națiunii întregi, dar, pe de altă parte, se datorește și organului prin care le-a executat : guvernul(**aplauze**)

A trebuit o hotărâre, a trebuit o înaltă convingere, și a mai trebuit ceva : o pregătire, și sufletească și științific-politică, pentru ca, sub conducerea d-lui prim-ministru, să se poată realiza aceste lucruri . (**adunarea ovaționează în picioare**)

Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ Parlamentul

" D-lor, suntem acum aici reprezentanții adevărați ai tuturor claselor producătoare ale neamului românesc și ai minorităților . De noi depinde cum se va desfășura în viitor, evoluția atât națională cât și socială și economică a acestei țări .

Pentru că cel mai înțelept și genial Rege și cel mai expert și bine intenționat guvern, nu ar putea să facă nimic fără ca noi toții să avem prcepere și să știm să ne închegăm în aceeași voință .

Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ Apel la uitarea trecutului și solidaritate națională

" D-lor deputați, toți mai avem pe suflet un rest de șgură a trecutului nostru. Poți să faci instituțiuni cât de bune, un guvern poate lua dispozițiuni admirabile, tu, ca individ, poți să ai înalte idealuri, dacă nu știi să abdică de la micimile și meschinăriile care în trecut erau o necesitate pentru a-ți apăra existența politică, dar pe care, în viitor, trebuie să le lepădăm și din suflet și din gând și din intențiile cele mai ascunse, căci atunci zadarnică ar fi toată truda și a Maiestății Sale, și a guvernului, și a celor mulți și admirabili alegători, care au știut să e onoreze cu voturile lor . Numai așa s-ar pute obține rezultate reale și dăinuitoare .

"Fostele" partide ...

" De aceea d-lor, ca înainte de cuminecatură, trebuie să ne lepădăm din suflet trecutul, să ne întâlnim foștii conluptători ca prieteni, să uităm că în ziua de ieri am fost contrarii cu cel are acum șade pe aceeaș bancă, alături de noi.

Astăzi sunt **foști** liberali, foști averescani, foști gogiști, foști național-țărăniști, foști frontiști, etc ; astăzi, **ori suntem cu adevărat în Frontul Renașterii**, și vom ști să renaștem sufletește, **ori**, dacă nu, în loc de binecuvântarea viitoarelor generații, **vom fi vrednici de a fi blestemați**, ca niște oameni care nu am știut în momentele mari ale națiunii, să fim la înălțimea la care strămoșii noștri au știut să fie "(**aplauze prelungite**)

"Fostele" adversități opozante

" D-lor , începe acum pentru mine o viață grea , pentru că a doua oară
[LD : Vaida a fost președ. de Cameră în 1919] mă aflu în situația de a fi silit ,
în această demnitate , cu care m-ați onorat , să renunț la firea mea , o fire care mă îndeamnă
să fac opoziție (**ilaritate, aplauze**) , va trebui deci să renunț la atitudinea de opoziționist , va
trebui să fiu față de fiecare dintre dvs de aceeași corectitudine,
să am același tact . Va trebui, față de colectivitatea acestui înalt for, să fiu cu desăvârșire
impersonal, în orice chestiune . Vă dați seama că este greu pentru omul la bătrânețe ,
să-și desvețe nărvul din fire . Dar , în ce mă privește , voi face tot ce-mi stă în putere .
Gata cu " bisericuțele " !

" Vă rog și pe dvs să mă sprijiniți și, în momentul când veți avea o pornire unul în contra
altuia, când v-ar îndemna situațiile să faceți mici grupulețe ori bisericuțe,
și eu mi-aș permite să intervin, zicându-vă : *mă iertați , s-a terminat cu bisericuțele !* ,
să nu vă supărați D-lor , în interesul Națiunii și al viitorului țării , să fim cu toți români "
Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ Minoritățile

" Minoritarii să știe și ei să fie români cu noi.(**aplauze**)
Cu atât mai bine îi va merge maghiarului, sasului, bulgarului , și oricărui minoritar,
cu cât va merge mai bine tovarășului lui român, fiindcă suntem legați ca frații siamezi ;
nu se poate ca Națiunea Română să progreseze , fără ca să nu progreseze și ei ;
nu se poate un declin pentru Națiunea Română , fără ca să nu-i ajungă și pe ei dezastrul
" În acest înțeles al ideii naționale să fim români, iar români și totdeauna români .
Atunci țara aceasta va înflori și vom ajunge să ne vedem înfăptuite idealurile "
Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ La treabă , cu ajutorul lui Dumnezeu !

" Dumnezeu să ne ajute la muncă rodnică ca, după ce se va termina această sesiune ,
să putem spune : muncă bună am făcut în interesul națiunii , cu ajutorul lui Dumnezeu ! "
(**Adunarea , în picioare ovaționează . Armand Călinescu ,felicită călduros pe orator .**)
/ Propune Comisia de redactare a Răspunsului la Mesaj: Adam Nicolae, **Banu Ghorghe**,
Brudariu Adrian, Teodor Capidan, Ștefan Ciobanu, Șerban Flondor, **Eftimie Gherman**,
Ion Gigurtu, Nicolae Hortolomei , **Voicu Nițescu** , **C.Rădulescu -Motru** , Alex.Rosetti,
Victor Vâlcovici, **Waldemar Gust**, **Adam Teleki**
/ Propune o Comisie pentru redactarea unui nou Regulament al Camerei, deoarece cel vechi
nu se mai potrivește : **dr. C.Angelescu** , **Ion Lugoșanu** , Alfons Heroveanu ,
Radu Portocală , **Aurel Neguș**
/ Propune ca fiecare deputat să doneze diurna pe o zi la fondul pentru înzestrarea armatei
/ Dă cuvântul lui **Grigore Gafencu** , ministrul de externe .
Al.Vaida / 9 iunie '39

8.) **Al.Vaida Voevod** , Memorii , III , / [1945] ,retro'39

▣ Legea electorală

Cu toate defectele inerente fiecărei legi, legea electorală Carol II a avut și efectele ei bune.
Fiecare candidat s-a putut adresa alegătorilor
printr-un manifest-program de 100 de cuvinte .
Candidările se făceau pe ținuturi .Candidații trimiteau fotografia iar clișeul ei tipărit
se întrebuința ca buletin de vot.Comisia dădea alegătorului un număr de astfel de fotografii ,
câte una de fiecare candidat - cu indicația numelui lui -intrați în gheretă ,
alegeai pe atâția și pe aceia pe care voiai să-i votezi și, ieșind, depuneai buletinul de vot.

▣ Alegerile

Am fost vesel că nu a trebuit nici să intervin , cerând voturi, nici să alerg în campania electorală , făcând propagandă . Era momentul potrivit spre a face experiența ce înseamnă popularitatea numelui meu în ținutul Someș . Rezultatul a fost mulțumitor , după modestul program de 98 de cuvinte pe care îl semnase . Am obținut locul al doilea , după 40 de ani de luptă politică .

Mai multe voturi a avut Scridon [ex- PNC] de la Bistrița , necunoscut în afara județului său. Mi s-a explicat apoi tehnica rezultatului miraculos [aranjamente cu ceilalți candidați]

Acestui fel de mașinațiuni trebuie atribuit faptul că părintele Dumitru Manu [ex-PNȚ], cel mai cunoscut și mai simpatizat propagandist din nordul Ardealului , fost întemnițat la Seghedin , cu Braniște, pe vremea ungurească , din 1918 permanent deputat , a căzut în aceste alegeri , iar Scridon a bătut recordul !
Vaida / 1945, retro'39

▣ Camera Deputaților

Camera nou aleasă m-a proclamat în unanimitate de prezident .

Călinescu a prezentat apoi Biroului un proiect de Regulament , elaborat de însăși MSRegele .

Acest proiect oglindea întreaga lipsă de experiență a autorului

[LD : eu cred că oglindea meschinăria și abuzul MSR care nu voia să " strălucească " altcineva decât el !] De ex, dispunea ca oratorii să vorbească din bancă , de la locul lor ;

legile să nu se discute în plen , ci în comisii , iar în plen doar să se voteze ;

Călinescu , parlamentar cu experiență , a realizat absurdul acestui procedeu , dar nu a reușit să-l convingă pe MRS a !

Primit de Rege, Vaida a căutat și el să-i explice necesitatea tribunei .

Regele nu a ținut cont de observațiile lui , a spus că tribuna nu are nici un rost, că oratorii o folosesc din vanitate " rățoindu-se în fața cucoanelor de la loji ; că englezii nu au tribună ; că deputații trebuie educați .

Vaida , care avea o mare experiență parlamentară , a insistat explicându-i că tribuna taie pofta palavragiilor să se fâțâie și să se rățoiască în fața doamnelor ;

trebuie să fie pregătit pentru întreruperi și replici . Până la urmă Regele a cedat .

În activitatea Camerei , el , Vaida , s-a străduit să facă educație parlamentarilor , să-i oblige să nu-și citească discursurile ; a îngăduit critici și în plen , contrar Regulamentului .

Mai intoleranți față de critici s-au dovedit însă miniștrii democrației , mai cu seamă " sărmanul Petre Andrei " , care brusca deputații , îi amenința cu închiderea sesiunii și cu guvernarea prin decrete -legi .

Observând că cenzura suprima unele pasaje din discursurile rostite la Cameră , el a protestat , și guvernul nu a mai cenzurat .

Al.Vaida /

▣ Deputații

Țăranii ...

Deosebită impresie i-au făcut deputații țărani din diferite ținuturi :

Bârlea - din Buteasa (chioar) , Dobrotă - din Poiana Sibiului, care stăpânea oieritul;

Mare . de pe la Tulcea , care s-a dovedit un oenolog și un orator excelent ș.a.

Toți acești țărani dovedeau mult bun simț și , când luau cuvântul, dominau subiectul .

Vaida / parlament / retro' 1939

9.) Grigore Gafencu , expozeu : politica externă a României , 9 iunie'39

(DAD, MO nr. 2, șed. din 9 iunie'39, p. 9-12)

/ Incident protocolar :În Senat , Victor Iamandi propune întreruperea ședinței, participarea Senatului la ședința Camerei , pentru a audia expozeul lui Gr.Gafencu.

Iorga sare ca ars : dacă Gafencu dorea să comunice Senatului, trebuia să vină în Senat ! Cine va conduce camerele reunite ?

Consimte ca senatorii să mergă la ședință cu titlu " personal "

Grigore Gafencu / 9 iunie.'39

▣ Omagiu lui Al.Vaida -Voevod

[LD : toate firele evoluțiilor și carierelor politice se întrepătrund , vădind prietenii și continuități între " vechiul regim " și " regimul ou " . Se adaugă la atâtea și atâtea argumente , și acest filon de continuitate privind amicitțiile politice .

Dar el mai demonstrează ceva : pe de o parte , daunele pe care le-a provocat ruperea PNT și existența dizidenței vaidiste , pe de altă parte , o anumită doză de oportunism , ca reflex a " căderii " sau " creșterii " în grațiile regale ale momentului .

Dacă a avut dreptate Maniu ? Dacă a avut dreptate Vaida ? Dacă adevărul a fost de partea unuia sau altuia ? Totul în funcție de moment . Atunci , în 1939 , Vaida câștigase .]

" Numele lui Alexandru Vaida -Voevod este și rămâne legat de istoria acestei țări .

El amintește de un trecut de luptă , de luptă îndârjită , și o credință însuflețită în viitorul neamului ; el amintește o biruință minunată , îndreptățită , încoronarea unei cauze drepte .

El este , în sfârșit , legat de strângerea la olaltă , într-un cheag puternic și plin de viață ,

a neamului românesc , este legat de unitatea desăvârșită și deplină a României

(**aplauze prelungite**) Camera , care înfățișează și exprimă această desăvârșită unanimitate și această desăvârșită unitate , nu putea să-și aleagă un președinte mai nimerit .

Să-mi fie îngăduit să amintesc că , în timpul celei din urmă cărmuiri a lui [**guvernul '32-'33**]

am avut cinstea să fiu unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai d-lui Vaida -Voevod , președinte [**al PNT și al Consiliului de miniștri**] , și mi-a fost dat să încep a lucra la Ministerul de Externe , sub părinteasca d-sale îndrumare .

De aceea , sunt fericit că pot face această expunere de politică externă , în fața noului Parlament , sub președinția d-sale "

Gr.Gafencu / 9 iun.'39

10.) Al.Vaida-Voevod(președ.) / **Apel : calitatea discursurilor !** / , 23 iun.'39

(DAD , MO nr.5 , șed. din 23 iunie '39 , p. 79)

[LD : în acest apel al lui Vaida este , în fond , amărăciunea , desamăgirea acestui veteran și redevabil parlamentar , față de nivelul scăzut , mediocru și neinteresant cu care proaspeții deputați FRN și-au făcut debutul . Au dispărut discursurile -argumentative , pe tema la ordinea zilei , la care presa , opinia publică , lumea mondenă , asista din lojă ca la spectacol !

Au dispărut strălucitele polemici doctrinare , care se confruntau pentru o bună guvernare !

Au dispărut dezvăluirile , acuzele , scandalurile , prin care electoratul mai putea afla câte ceva din misterele și culisele politice ! Au dispărut demonstrațiile strălucitoare privind politica , istoria , cultura , știința , ș.a.,ș.a.

În locul lor , parcă executând o temă dictată , elogiul noului regim și dezavuarea celui vechi . Cum să nu se fi simțit jenat Vaida față de o atare decădere ? !]

Al.Vaida -Voevod / 23 iunie'39

▣ **Apel - somație deputaților oratori**

" D-lor deputați , înainte de a ridica ședința de astăzi și a fixa data și ora ședinței proxime , dați-mi voie să vă fac un apel . Stau și observ , ca vechi parlamentar , discuțiunea aceasta .

Zece oratori s-au dovedit individualități care aveau ceva de spus .

Și , la tot cazul , dacă ar fi vorbit liber și nu ar fi citit , ar fi fost cu totul altceva !

Dvs știți , când omul vorbește liber , imprimă discursului o individualitate ; el controlează sala , dacă îl aprobă , dacă îl urmărește cu atenție , ori adoarme , plictisită . (**ilaritate , aplauze**)

D-lor deputați , numai doi din cei zece oratori au vorbit liber , iar din cei opt , doi au citit lucruri care , într-adevăr , au avut valoare , iar ceilalți - să-mi scuzați această critică necruțătoare - au adus lucruri interesante , dacă le-ar fi spus la comisie ,

când ar fi venit în discuție legile (**aplauze**)

" D-lor , **Răspunsul la Mesajul Tronului** trebuie să conțină idei de înaltă concepție ;

trebuie să fie un ecou la Mesaj .

Discuțiunea la Mesaj nu trebuie să scadă la nivelul unor conferințe improvizate .

Să nu facem concurență conferențiarilor !

Ar fi mai simplu să imprimăm aceste conferințe și să le împărțim ,

dar atunci am face concurență gazetarilor .

D-lor , ori suntem parlamentari , ori nu ne dăm seama de datoria pe care o avem

(**vii aplauze**) Atunci vă rog să nu risipiți acestei corporații înalte și nici țării
aroma originalității individualității dvs a fiecăruia, pentru că fiecare din dvs
are o viață de experiență la spate , are un prestigiu , are ceva de spus
în urma cunoștințelor de care dispune .

" Sunt Camere unde este dispoziția regulamentară : discursurile se rostesc, nu se citesc.

Acum, poate să aibă cineva oricât citit , poate să aibă date statistice, de sigur,
dar este altceva când vorbește liber , fiind că atunci grăește suflet la suflet ,
pe când așa ține o conferință . (**aplauze**)

" D.lor , **dacă** nu veți binevoi să apreciați aceste rugăminți ale mele și aceste sugestii , atunci
m-aș vedea constrâns ca, de acord cu guvernul, și cu 60 de deputați , și după aceea cu
majoritatea , să apelez la art. 129 ca, prin regulament ,
deputatul să fie oprit de a deveni conferențiar sau gazetar .

Mi-a fost datoria să spun aceste lucruri; vă rog să mă scuzați ,
pentru că eu am o fire greu de schimbat." (**aplauze prelungite**)
Al.Vaida -Voevod / 23 iun.'39

11.)